

International Federation for Human Rights

Civil Society Institute

non governmental organization, Armenia

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՖԵԴԵՐԱՑԻԱՅԻ (FIDH) ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՖՈՐՈՒՄ

Ապրիլի 6 – 8, Երևան

Արդարադատություն.. Նոր մարտահրավերներ
Անկախ դատարանի առջև արդյունավետ պաշտպանության իրավունք

Օր 1. Ապրիլի 6, Երեքշաբթի, 2010թ.

Արամ Խաչատրյանի անվան Պետական ֆիլիարմոնիայի մեծ համերգասրահ

13:00	ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄ
14:00–15.30	<p>ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>Պրն. Արտակ Կիրակոսյան` Խորհրդի նախագահ, Քաղաքացիական Հասարակության Ինստիտուտ (CSI), Հայաստան</p> <p>Տկն. Սուեր Բելասեն` Մարդու իրավունքների միջազգային ֆեդերացիայի (FIDH) նախագահ</p> <p>Պրն. Գագիկ Հարությունյան` ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահ</p> <p>Պրն. Շտեֆան Ֆյուլե` Եվրոպական հանձնակատար ընդարձակման և Եվրոպական հարևանության քաղաքականության հարցերով</p> <p>Պրն. Յանեշ Լենարչիչ` Եվրոպայի անվտանգության և համագործակցության կազմակերպության ժողովրդավարական հաստատությունների և մարդու իրավունքների գրասենյակի (ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ) տնօրեն</p> <p>Պրն. Արդու Դիուֆ` Ֆրանկոֆոնիայի միջազգային կազմակերպության գլխավոր քարտուղար</p> <p>Երաժշտական ընդմիջում</p>
15:30–16:00	ԸՆԴՄԻՋՈՒՄ
16:00–18:00	<p>ՖՈՐՈՒՄԻ ԲԱՑՈՒՄ «Արդարադատություն. Նոր մարտահրավերներ»</p> <p>Արարողությունների վարողներ` Տկն. Սորայա Գուտիերես Արգուելյո` FIDH–ի փոխնախագահ, CCAJAR (Կոլումբիա) և Պրն. Միդիկի Կաբա` FIDH–ի պատվավոր նախագահ (Մենեգալ)</p> <p>Վկայություն. Տկն. Եկատերինա Սոկիրյանսկայա, «Մեմորիալ» մարդու իրավունքի կենտրոն, Ռուսաստան, «Մարդու իրավունքների յսախտումների զոհերը արդարադատություն փնտրելիս»</p>

<p>Տկն. Ֆրանսուազ Տուկեն՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի դատավոր, «Տարածաշրջանային պաշտպանության համակարգերի դերը ազգային արդարադատության համակարգերի կիրառման գործում, Համընդհանուր իրավագործության դերը»</p> <p>Պրն. Լուիս Մորենո-Օկամպո՝ Միջազգային քրեական դատարանի դատախազ, «Միջազգային և Ազգային Արդարադատություն. Միջազգային քրեական դատարանի փոխլրացման սկզբունքի կիրառումը»</p> <p>Վկայություն. Տկն. Շիրին Էբադի՝ իրավապաշտպան, 2003թ. Խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր «Արդարադատության անկախությունը և ուժերի բաշխումը»</p> <p>Պրն. Գևորգ Դանիելյան՝ ՀՀ Արդարադատության նախարար, «Արդարադատության իրականացումը և ազգային բարեփոխումների մարտահրավերները»</p> <p>Պրն. Սերգեյ Կապինսու՝ ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի ղեկավար</p> <p>Պրն. Պատրիկ Բոդուեն՝ FIDH-ի պատվավոր նախագահ (Ֆրանսիա), «Ճորումի նպատակներն ու մեթոդաբանությունը»</p>
--

Օր 2. Ապրիլի 7, Չորեքշաբթի, 2010թ.

8:30	ԳՐԱՆՑՈՒՄ	
9:00–10:30 «Էրեբունի Պլազա» բիզնես կենտրոն	<p>ԼԻԱԳՈՒՄԱՐ ՆԻՍ 1. <i>Միջազգային Արդարադատություն՝ գերիշխման, թե՛ առաջընթացի մեխանիզմ</i></p> <p>Մոդերատոր՝ Պրն. Մանուել Օլլե (Մարդու Իրավունքների Ասոցիացիայի նախագահ (APDHE)/Իսպանիա)</p> <p>Բանավեճի մասնակիցներ –Պրն. Սիդիկի Կաբա (FIDH-ի պատվավոր նախագահ/Մենեգալ)</p> <p>–Պրն. Ուչա Նանուաշվիլի (Մարդու Իրավունքների տեղեկատվության և փաստագրման կենտրոն (HRIDC)/Վրաստան)</p> <p>–Տկն. Հասսան Չաբարին</p>	<p>9:00–10:30 «Արմենիա Մարիոթ» հյուրանոց <i>«Տիգրան Մեծ»</i> դահլիճ</p> <p>ԼԻԱԳՈՒՄԱՐ ՆԻՍ 2. <i>Ազգային դատական համակարգերի մարտահրավերներ՝ քննություն իրականացնելու հնարավորությունները և պատրաստակամությունը</i></p> <p>Մոդերատոր՝ Պրն. Դրիս Էլ Յազամի (FIDH-ի Գլխավոր քարտուղար/Մարոկո)</p> <p>Բանավեճի մասնակիցներ –Պրն. Արման Դանիելյան (Քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտ հկ-ի նախագահ/ՀՀ)</p> <p>–Պրն. Դիսմաս Քիթենգե (FIDH-ի փոխնախագահ, Groupe Lotus/Կոնգոյի ժողովրդավարական հանրապետություն)</p>

	(Adalah/Իսրաել) –Պրն. Ամադի Բա (ՄՔԴ–ի դատախազություն)		–Տկն. Շիրին Էբադի (իրավապաշտպան, 2003թ. Խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր/Իրան) –Պրն. Յանեշ Լենարչիչ (ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ) –Պրն. Մարիո Էդուարդո Միներա (CALDH/Գվատեմալա) –Պրն. Էլդար Ջեյնալով (Մարդու իրավունքների կենտրոն/Ադրբեջան)
10:30-10:45	Սրճի ընդմիջում		
10:45-12:30	<u>4 զուգահեռ աշխատանքային քննարկումներ</u>		
<i>«Էրեբունի պլազա» բիզնես կենտրոն 902 սենյակ</i>	<p>Ա. Ազգային արդարադատության կայացումը Նախադեպի ուսումնասիրություն՝ Ֆուխիմորի (Պերու/Չիլի)՝ Պրն. Ֆրանցիսկո Սոբերոն (Մարդու իրավունքների ասոցիացիա (APRODEH)/Պերու), Կավելլո (Մեքսիկա/Արգենտինա/Բուպանիա)՝ Տկն. Պաուլինա Վեգա (CMDPDH–ի նախագահ/Մեքսիկա)</p> <p>Մոդերատոր՝ Պրն. Իշայ Մենուխին (Իսրայելում խոշտանգումների դեմ պայքարի հանրային հանձնաժողովի նախագահ (PCATI)/Իսրայել)</p> <p>Քարտուղար՝ Տկն. Քրիստինա Կոուրոս (Ֆինլանդիայի մարդու իրավունքների լիգա (FLHR)/Ֆինլանդիա)</p>		
<i>«Էրեբունի պլազա» բիզնես կենտրոն դահլիճ</i>	<p>Բ. Ազգային արդարադատության համակարգերի հնարավորությունների և պատրաստակամության գնահատումը Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի չափանիշների ցանկը. Տկն. Ֆրանսուազ Տուկեն (Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի դատավոր)</p> <p>Միջազգային քրեական դատարանի չափանիշների ցանկը. Պրն. Ամադի Բա (Միջազգային քրեական դատարան, դատախազություն)</p> <p>Մոդերատոր՝ Պրն. Անտոնի Գուլիո Լանա (UFTDU/Իտալիա) Քարտուղար՝ Տկն. Ֆլորանս Բելիվյե (FIDH–ի գլխավոր քարտուղար, Ֆրանսիա)</p>		
<i>«Արմենիա Մարիոթ» հյուրանոց</i>	<p>Գ. Մարդու իրավունքների խախտումների հետևանքով զոհերի անհրաժեշտ ներգրավումը արդարադատություն իրականացնելիս, մասնակցության դերը</p>		

<p>«Էրատո» դահլիճ</p>	<p>Նախադեպի ուսումնասիրություն` Կամբոջայի դատարանի արտակարգ պալատներ (ECCC), Պրն. Թխուն Սարայ (ADHOC/Կամբոջա), Միջազգային քրեական դատարան (ICC) Տկն. Մարիանա Պենա (FIDH, Արգենտինա), և Կոլումբիայի փորձը` Տկն. Սորայա Գուտիերես Արգուելլո (CAJAJAR/Կոլումբիա)</p> <p>Մոդերատոր` Պրն. Պատրիկ Բոդուն (FIDH-ի պատվավոր նախագահ, Ֆրանսիա)</p> <p>Քարտուղար` Պրն. Ռոջեր Բուկա (Կոնգոյի մարդու իրավունքների օբսերվատորիայի նախագահ (OCDH), Կոնգոյի Հանրապետություն)</p>		
<p>«Արմենիա Մարիոթ» հյուրանոց «Տիգրան Մեծ» դահլիճ</p>	<p>Դ. Էքստրատերիտորիալ իրավագործություն</p> <p>Նախադեպի ուսումնասիրություն` Գազա (Իսպանիա, Մեծ Բրիտանիա)` Պրն. Ռաջի Սուրանի (FIDH-ի փոխնախագահ, Պաղեստինի մարդու իրավունքների կենտրոնի (PCHR) նախագահ, Պաղեստին), Ռուանդա, Եվրամիություն` Տկն. Կարլա Ֆերստման (REDRESS, Մեծ Բրիտանիա)</p> <p>Մոդերատոր` Պրն. Արնոլդ Ցունգա (FIDH-ի փոխնախագահ, Մարդկային ռեսուրսների վարչություն (HRA), Ջիմբաբվե)</p> <p>Քարտուղար` Տկն. Քետի Գալլախեր (Սահմանադրական իրավունքների կենտրոն (CCR), ԱՄՆ)</p>		
<p>12:30-14:00</p>	<p>ՃԱՇ</p>		
<p>14:00-15:30</p>	<p>ԼԻԱԳՈՒՄԱՐ ՆԻՍՏ 3.</p>	<p>14:00-15:30</p>	<p>ԼԻԱԳՈՒՄԱՐ ՆԻՍՏ 4.</p>
<p>«Էրեբունի պլազա» բիզնես կենտրոն Դայլիճ</p>	<p><i>Ճշմարտության, արդարադատության իրականացում և փոխհատուցում. քրեական արդարադատությանը փոխլրացնող համակարգեր:</i></p> <p>Մոդերատոր` Պրն. Դիեգո Մորալես (CELS, Արգենտինա)</p> <p>Բանավեճի մասնակիցներ -Տկն. Նասսերա Դյուտուր (CFDA, Ալժիր)</p> <p>-Տիկ. Էլսի Մոնգե (Էկվադորի Truth commission-ի նախագահ, CEDHU/Էկվադոր)</p> <p>-Պրն. Մաբասսա Ֆալ (FIDH-</p>	<p>«Արմենիա Մարիոթ» հյուրանոց «Տիգրան Մեծ» դահլիճ</p>	<p><i>Արդարադատությունը և ոչ պետական դերակատարների պատասխանատվությունը:</i></p> <p>Մոդերատոր` Տկն. Էլիս Մոգուե (DITSHWANELO, Բոցվանա)</p> <p>Բանավեճի մասնակիցներ -Տիկ. Քետի Գալլագեր (CCR/ԱՄՆ)</p> <p>-Տիկ. Մարիա Նատիվիդատ Հերնանդեզ(PAHRA/Ֆիլիպիններ)</p> <p>-Տիկ. Ասմա Ջահանգիր (HRCP/Պաղեստին)</p>

	<p>ի ներկայացուցիչ Աֆրիկյան միությունում, Մենեգալ)</p> <p>- Տկն. Ժակլին Մուդեինա (ATPDH-ի տնօրեն, Չադ)</p> <p>-Պրն. Դավիթ Ավետիսյան (դատավոր, Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահ, Հայաստան)</p>		<p>-Պրն. Ալիբիո Ուրիբե (Խոսե Ալվեար Ռեսորեպոյի իրավաբանների խումբ (CCAJAR)/Կոլումբիա)</p>
15:30-15:45	ՄՐՃԻ ԸՆԴՄԻՋՈՒՄ		
<p>15:45-17:45</p> <p>«Էրեբունի պլազա» բիզնես կենտրոն Դահլիճ</p>	<p>4 զուգահեռ աշխատանքային քննարկում</p> <p>Ե. Մարդու իրավունքների պաշտպանության տարածաշրջանային համակարգերի դերը ազգային արդարադատության ամրապնդման գործում</p> <p>Նախադեպի ուսումնասիրություն՝ Ռուսաստանի Դաշնություն, Չեչնիա (Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան)՝ Տիկ. Եկատերինա Մոկիրյանսկայա («Մեմորիալ» մարդու իրավունքների կենտրոն/Ռուսաստան) և Պրն. Կիրիլ Կորոտեն («Մեմորիալ»/FIDH-ի պատվիրակ/Ռուսաստան)</p> <p>Պերու (ICtHR)՝ Տկն. Գլորիա Կանո (Մարդու Իրավունքների Ասոցիացիա (APRODEH)/Պերու)</p> <p>Մոդերատոր՝ Պրն. Խուան Կարլոս Կապուրրո (FIDH-ի փոխնախագահ, Արգենտինա)</p> <p>Քարտուղար՝ Տկն. Անն Լե Ուեռու (FIDH-ի պատվիրակ/Ֆրանսիա)</p>		
<p>«Էրեբունի պլազա» բիզնես կենտրոն 902 սենյակ</p>	<p>Ջ. Ճշնարտության կայացումը որպես ռազմավարական խնդիր</p> <p>Նախադեպի ուսումնասիրություն՝ Բիրմա՝ Տկն. Դեբբի Ստոտհարթ (Altsean-Burma, Բիրմա) և Քենիա՝ Տկն. Լ. Մուրոնի Վանյելի (Քենիայի մարդու իրավունքների հանձնաժողով (KHRC), Քենիա)</p> <p>Մոդերատոր՝ Պրն. Ջորան Պուսիչ (CCHR, Խորվատիա)</p> <p>Քարտուղար՝ Տկն. Խաղջիա Շերիֆ (Թունիսի ժողովրդավարական կանանց ասոցիացիա (ATFD), Թունիս)</p>		
<p>«Արմենիա Մարիոթ» հյուրանոց «Տիգրան Մեծ» դահլիճ</p>	<p>Է. Մարդու իրավունքների պաշտպանությունը ահաբեկչության դեմ պայքարում</p> <p>Նախադեպի ուսումնասիրություն՝ Մարդու իրավունքների պաշտպանության մարտահրավերները Եմենում, Աֆղանստանում, Ուզբեկիստանում և Չինաստանում՝ Տկն. Ամալ Բաշա (SAF/Եմեն), Գիսու Ջահանգիրի (Armanshahr/Աֆղանստան) և Ուզբեկստանում FIDH-ի ներկայացուցիչ և Շերոն Խոմ («Չինաստանում մարդու իրավունքները»)(HRIC)/Չինաստան)</p> <p>Մոդերատոր՝ Պրն. Լուիս-Գիլերմո Պերեզ (FIDH-ի գլխավոր քարտուղար,</p>		

	Կոլումբիա) Քարտուղար՝ Պրն. Դան Վան Ռամդոնք (FIDH-ի փոխնախագահ, Բելգիա)
«Արմենիա Մարիոթ» <i>հյուրանոց՝</i> «Էրատո» <i>դահլիճ</i>	Ը. Միջազգային կորպորացիաների պատասխանատվությունը. Ընդհանուր ռազմավարության անհրաժեշտություն Նայրոբիի և Բոգոտայի սեմինարների քննարկումների և եզրակացությունների ներկայացում- Պրն. Էմանուել Դաուդ (FIDH պատվիրակ, Ֆրանսիա) Մոդերատոր՝ Պրն. Ալիբիո Ուրիբե (Խոսե Ալվեսար Ռեսորեպոյի իրավաբանների խումբ (CCAJAR), Կոլումբիա) Քարտուղար՝ Տկն. Կեկ Գալաբրու (Կամբոջայում մարդու իրավունքների պաշտպանության լիգա (LICADHO), Կամբոջա)

Օր 3. Ապրիլի 8, հինգշաբթի, 2010թ.

«Արմենիա Մարիոթ» հյուրանոց «Տիգրան Մեծ» դահլիճ

8:30	ԳՐԱՆՑՈՒՄ
9:00-10:15	ԼԻԱԳՈՒՄԱՐ ՆԻՍՏ Մոդերատոր՝ Պրն. Կարիմ Լահիդջի (FIDH-ի փոխնախագահ, Իրան) <i>Ա. Ազգային արդարադատության կայացումը</i> <i>Բ. Ազգային արդարադատության համակարգերի հնարավորությունների և պատրաստակամության գնահատումը</i> <i>Գ. Մարդու իրավունքների խախտումների հետևանքով զոհերի անհրաժեշտ ներգրավումը արդարադատություն իրականացնելիս, մասնակցության դերը</i> <i>Դ. Էքստրատերիտորալ իրավագործություն</i>
10:15-10:40	ՎԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ Անպատժելիության դեմ պայքարող իրավապաշտպանների պաշտպանությանն ուղղված աշխատանք Պրն. Ամիր Սուլեյման (ACJPS, Սուդան) և Տիկ. Վիլմա Նունյեզ (FIDH-ի փոխնախագահ, CENIDH/Նիկարագուա)
10:40-11:00	ԸՆԴՄԻՋՈՒՄ
11:00-12:15	ԼԻԱԳՈՒՄԱՐ ՆԻՍՏ Մոդերատոր՝ Տկն. Ֆատիմատա Մբայե (FIDH-ի փոխնախագահ, Մավրիտանիա) <i>Ե. Մարդու իրավունքների պաշտպանության տարածաշրջանային համակարգերի դերը ազգային արդարադատության ամրապնդման գործում</i>

	<p><i>Զ. Ճշմարտության կայացումը որպես ռազմավարական խնդիր</i></p> <p><i>Է. Մարդու իրավունքների պաշտպանությունը ահաբեկչության դեմ պայքարում</i></p> <p><i>Ը. Միջազգային կորպորացիաների պատասխանատվությունը. ընդհանուր ռազմավարության անհրաժեշտություն</i></p>
12:15-12:30	<p>ՓԱԿՈՒՄ</p> <p>Պրն. Ալեա Բելյացկի (FIDH-ի փոխնախագահ, «Վյասնա»/Բելարուս)</p>

Չորեքշաբթի երեկոյան FIDH կոնգրեսն այցելություն կկատարի Հայոց Ցեղասպանության թանգարան: